

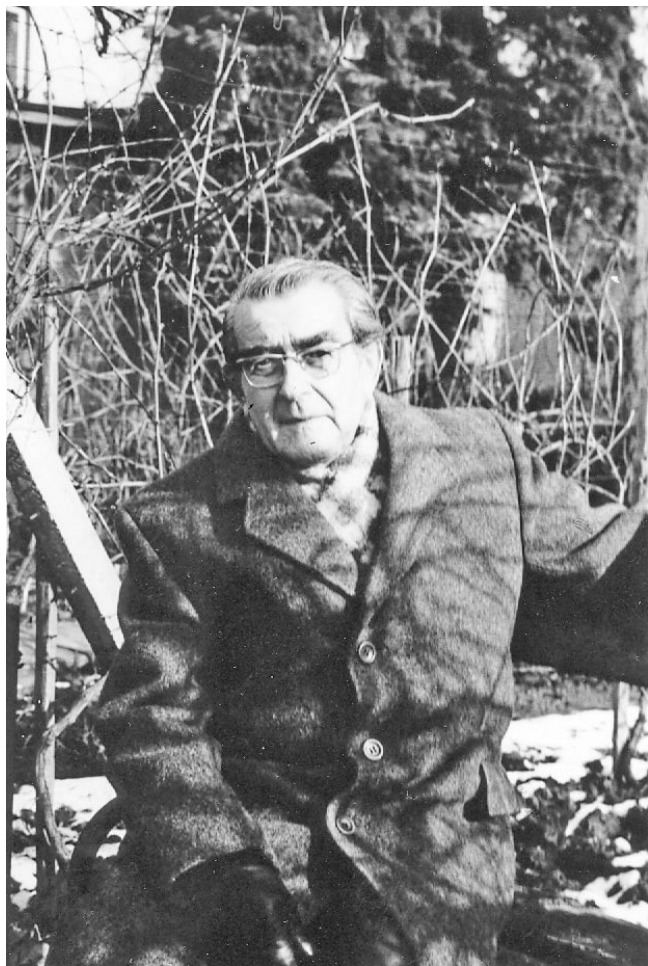
Pavol S t r a u s s

O bolesti a utrpení

„Žít s utrpením v súlade je jediný znak zrelosti – a možno utrpenie je odvrátenou tvárou lásky, teda je láskou. Teda nie je nešťastím. Ale zvláštny stav lásky.“

„Divíme sa veľkosti utrpenia našej doby, nie aby sme ju zvelebovali. Z blízkosti Božej sa vracia každý, ako sv. František z Monte Alverno, s krvavými dokladmi styku s večnosťou.“

(Pavol Strauss)

Miera veľkosti človeka a národa

„Niet veľkosti bez utrpenia. Bez utrpenia by bol život prázdny. Jestvuje len jedna pravda, jedna morálka, jedna etika, jeden humanizmus. Všetko okrem toho je pseudopravda, pseudomorálka, pseudoetika, pseudo-humanizmus.“ (ČpN, 114)

„Každá veľkosť hraničí s utrpením. Ale keď sa ľudský duch dotkne bolesti, vzniknú hodnoty, na ktoré ľudstvo nevie zabudnúť.“ (RzŽ, 133)

„Byť človekom, žiť, znamená vždy – dajako trpieť. Trpieť znamená trpne tvoriť. Nejde o dobytčie utrpenie, nejde o ranu, ide o to, ako ju pretvoríš, na čo ju zúčtuješ. Niet človeka, ktorý by netrpel. Rozdielne sú len stupne vnímavosti, ony sú obrátenou stupnicou hodnoty duchovnej.“ (EH, 44)

„Ak duša netrpí, ešte sa neprebrala k životu.“ (EH, 44)

„Utrpenie je najproduktívnejšia ľudská činnosť.“ (TB, 6)

„Bolesť robí veľkosť človeka. Pred ňou zmlkne ako pred mystériom smrti.“ (ÚnÚ, 60)

„Veľkosť človeka sa nedá merať veľkými skutkami, ale veľkosťou prežívaného utrpenia pre charakterovú rýdzosť. Poznal som človeka, ktorého pre oddanosť cirkvi strčili do baní. A pretože za žiadnu cenu nebol ochotný pracovať v nedeľu a v mariánske sviatky, dali ho na práce v najrizikovejších, najnebezpečnejších úsekoch štôlní, kde bolo nebezpečenstvo zosunov. Lojzo Juráček.“ (SMČ,126)

„Ale všetka krása a pravda života i o ňom boli vždy vykupované nielen zvláštnym poznaním a vyjadrením, ale i utrpením. Krvavé sú mílniky krásy i dobra. No všade tam, kde duch premohol bolesť, začala hodnota i veľkosť človeka a úžas z trvania.“ (RzŽ)

„V čase najväčšieho poníženia sa zračí vnútorný formát. Ale pokoj, ktorý sa tu ukáže, je dôkazom toho, že z každej životnej polohy je možný vzostup. To je dôkazom viery. Že u Boha je všetko možné. Tu je dávno prekročená hranica nedostatkov.“ (OH,120)

„Veľkosť bez utrpenia je ako hudba bez tónov.“ (OH, 94)

„Chorí ľudia sú milovaniahodní nielen pre svoje utrpenie, ale i preto, že sú práve v tom čase prístupnejší cudziemu dobru. Ale aj preto, že sa v ťažkostiach otvárajú

v človeku riečiská preformovaného vlastného dobra.“
(RzŽ, 50)

„Kto neverí, nemá schopnosť veriť, že iný verí. Ja verím tým, čo za svoju ideu vedia trpieť.“ (ČpN, 126)

„Len z katolíckej duše mohol vziť a denne môže znovu vychádzať šťastný výkrik: *Sestrička bolesť*. Áno, bolesť je najneklamnejšou legitimáciou pred Večnosťou.“ (EH, 45)

„I choroba, bolesti a smrť vedia byť veľkým obohatením života, keď ním môže byť výstup na tatranské bralá.“ (SMČ, 127)

„Ide len, a v každej situácii, o svet vnútra, o veľké tajomstvo záchrany vykúpeného sveta a človeka. A že hodnoty a prejavy sveta poznania a večnosti nestrácajú svoj zmysel ani v atómovom ohrození a v smrti, ale naopak, mali by vedieť obrátiť každú hrôzu a každé na večnosť premietnuté utrpenie a nebezpečenstvo. Ved' zo života sa nedá vypadnúť.“ (ČpN,55)

„A dobre, že je svet voči nám necitný, nechápavý, nevďačný a chladný. Aspoň sa osvedčíme.“ (RzŽ, 27)

„Veľkosť národa je vždy len v hodnotách získaných bolesťou. A tých sa nám vždy dostane.“ (LS, 20)

„I bolesti, utrpenia a útlaky i ústrky slovenského národa majú veľa spoločného s mnohostoročným utrpením židovského národa, od každého poníženia cez nenávistné výbuchy, až po hitlerovský holocaust. A preto je im spoločná túžba po spásе a Spasiteľovi.“ (KD, 128)

Priesečník zmyslu života

Ako povíchrice prichádza bolesť, poláme kde-čo a ženie sa krajinou organizmu telesného i duševného, privádza hroziace chmáry smútku a dážde slz. Ale sú aj chvíle, keď tá povíchrice odoženie smútky a slzy. A razom sa zas klenie v duši modré nebo nádeje a preskupenia výhľadov i do posmrtných kráľov.

Ale všetko sa môže vyhladiť a zahladiť. Nikdy nie je neskoro. Veľké zážitky sú oporou a posilou života. Nikdy nevieme definitívne, čo je za zážitkom, čomu slúži. Veď vždy sme naplánovaní do života a do všetkého, čo k nemu patrí. I ťažká choroba a krutá bolesť, i to je doplnenie obrazu života. (ÚnÚ, 62)

„Trpený trpiaci. Lebo kto trpí, je urážkou pre všetkých, čo neprešli utrpením, a pre tých, pre ktorých ešte nevzišlo slnko utrpenia, čo stále nepochopili, že utrpenie je ústredným problémom života žitého i pomysleného. Utrpenie je priesečníkom zmyslu života, lebo radosť, šťastie, vzrast i komunikácia vekov sa len oň opierajú. Rovnica života je ním vyvážená. A smrť nikdy neznamená nulu, ale konečný výsledok krátený utrpením. A kríž ostáva tieňom večnosti.“ (AVV - 1998, 2, 174)

„Veľký piatok pochopí ozaj len ten, kto cestou vnútorného vývoja dospel k poznaniu, že zmysel žitia je len utrpenie. Kto nepocíti prázdnotu, ak netrpí, nepochopí ani jediné riešenie všetkých individuálnych i svetových problémov mocou lásky a jej odpúšťania. Kým neprestane opravdivá nenávisť, nenastane ani opravdivé budovanie sveta.“ (TB, 37)

„Kto pozná pocit bezmocnosti, keď je človek celkom blízučko priepasti alebo zatknutia a len pavučinka zdanlivej náhody, vajatajúca ako ešte práve viditeľný dych, nás delí od prvého účinku nezmeniteľného – potom už – rozhodnutia! To je chvíľa, ktorá je prípravou smrti, lebo všetko v našom živote sa ukáže v pravom význame a svetle. Chvíľa veľkých poriadkov vnútra. Keď prejde, je všetko v nás na správnejšom mieste. Molekuly nášho

vnútra sú lepšie usporiadané. To sú chvíle našich prero-
dov.“ (ČpN, 112)

„Keby sme vedeli vnímať na človeku len to pod-
statné, prišli by sme na to, že chvíle utrpenia a boles-
ti sú najväčšie a u veľkých srdc a duchov najkrajšie a
najšťastnejšie. Sú formy utrpenia a jeho znášania, ktoré
učia zdravých velebiť život.“ (ÚnÚ, 60)

„Niet veľkosti bez utrpenia. Bez utrpenia by bol ži-
vot prázdny.“ (ÚnÚ, 60)

„Žiť znamená v určitej forme vždy trpieť. Utrpenie
patrí k životu ako noc ku dňu. A niektorý život dostane
tvorivý akcent až pri dotyku s bolesťou, chorobou, so
smrťou.“ (ÚnÚ, 61)

„Choroba je najväčším dobrodením ľudstva, veľkou
mravnou lúčavkou, elixírom dobroty. Keďže jestvovala
choroba, nevedel Peter pochopiť, že ľudia vedeli byť aj
zlí, malicherní, besní.“ (ÚnÚ, 61)

„Utrpenie bolo a ostáva integrujúcou súčasťou živo-
ta.“ (RzŽ, 134)

„Kto zmapuje dejiny utrpenia človeka?“ (ŽjJ, 93)

„Viem, že každé dobro, každá krása majú korene v utrpení. Z neho vyrastajú. Cez bolesť a utrpenie sa utvrdia a dozrievajú.“ (ŽjJ, 21)

„Milosť božia má rôzne formy výrazu. Určite je jedna forma poskytnuté utrpenie.“ (LS, 33)

„Bolesť je súčasť životného konceptu. Bolesť je najvernejší sprievodca našich životov. Bolesť sa zatárala medzi ľudský rod, lebo sa nemala kde zakosíliť.“ (NN, 9)

„Životná sila pozostáva len z prekonaného utrpenia.“ (ÚnÚ, 60)

„Život bez bolesti je ochudobnený. (SMČ, 41)

„Čo je bolesť schopná vyvolať v človeku, je neraz najväčší nárast vnútorných hodnôt. Chorobami a krízami sa začínajú prelomy v nás, ale aj okolo nás v celej našej spoločnosti.“ (SMČ, 119)

Bolesť, ktorá sa vie zmeniť na lásku, sa prerastá. Asi sa musím cítiť zodpovedným za duchovný svet, ktorý raz bude aktuálny.“ (OH, 3)

„Keď sa človek vráti z choroby, je akoby obnovený, očistený. Ako vzduch po búrke.“ (OH, 11)

„Ťažko je modliť sa v chorobe. Ale veď sama choroba je modlitbou. Choroba a utrpenie je modlitba, ktorú si Boh inkasuje bez našej vôle.“ (ČpN, 115)

„A jediným protipólom je ukrižovaná láska.“ (ČpN, 68)

„V utrpení sa otvárajú nepoužité riečištia duchovného sveta s nevidanou rovinou vo všetkých ozvenách vnútorného bytia.“ (KD, 102)

„Tí, čo neveria ani v utrpenie za presvedčenie a neuctia si ho, spreneverili sa podstate ľudskosti. Pre tých stratil vlastný, a tým väčšmi cudzí život cenu. To sú zúfalci, ktorí vháňajú svet do zúfalstva.“ (ČpN, 126)

Utrpenie – cesta k vyššiemu poznaniu

„Príkoria a poníženia, facky a bolesti sú stupne, ktorými môžeme vystúpiť do vyšších podlaží svojho vnútra. Bez hnevu, bez zatrpknutosti, len úsmevom z nadhľadu. Navonok možno všetko stratiť, aby sme vnútorne získali. Nielen všetko, ale i všetkých.“ (OH, 38)

„Bez bolesti a obete sa nedostaneme nad seba a pravdu zbytočne naháňame v sebe, tá je vždy mimo nás. Môžeme sa jej len priblížiť a obetovať. To je hodnota absolútna mimo nás. Môžeme po nej túžiť a tušiť ju.“ (SMČ, 127)

„Každá cesta ľudského dozrievania smerom k svoj- skému poznaniu susedí s bolesťou. Bolesť je pečať i vý- kupné každej veľkosti. To je výraz zákona o zachovaní duchovnej energie.“ (RzŽ, 62)

„Bolesť má veľa tvárí. Z nich jedna je určite múd- rosť. Život prefiltrovaný cez bolesť je o stupeň cennejší.“ (OH, 154)

„Mať cieľ znamená prerásť bolesť.“ (OH, 154)

„Hlbší zmysel choroby môže byť spoznanie nového spôsoby poznania, napríklad v prekómatózných sta- voch, v hypoglykémii a iných, a tým uznanie alebo spo- znanie vždy ďalších spôsobov poznania, vrcholiacich v poznaní smrti.“ (ÚnÚ, 66)

„Kto nie je schopný stáť v úcte a pohnutí pred tr- piacim či umierajúcim, nie je schopný poznať ani cenu života a jeho krásy.“ (ÚnÚ, 74)

„V chorobe, najmä ťažkej, akou prechádzam, vie človek, že presahuje svoje vlastné bytie. Nie je to zápas o seba, ale nad seba.“ (OH, 176)

„Veľmi presvedčivé sú medzistavy vedomia v mojom ochorení. Utvrdzujú ma v istote, že je človek viac, než je.“ (OH, 176)

„Šťastný lekársky život, v ktorom si lekár i umelec držia rovnováhu. Lekár sa v ňom stáva bohatším na nápady, na vnímavosť voči chorým a vie ich lepšie duševne stimulovať a revitalizovať. Umelec v ňom sa stáva hlbším zo stálej blízkosti hraničných životných situácií a prehlbovaním poznatkov životnej podstaty.“ (RzŽ, 143-144)

„Nie je možné, aby sa napriek všetkému stali vzdialenosti medzi ľuďmi a lekármi nezvládnuteľnými. Utrpenie je najnosnejší most. Možno sme v dezintegrácii vzťahov dospeli k bodu, kde sa stali utrpenie a choroba posledným spojivom medzi ľuďmi. [...] Možno sme dozreli k bodu, keď ozdravenie medziľudských vzťahov začne sa naozaj len v nemocniciach a liečebniach.“ (RzŽ, 39-40)

„Bolesť je môj verný priateľ. Ale nerozumiem mu. Chcel by som mu rozumieť. Je poslom a jeho poslanstvo je staré ako ľudský rod. Odchádza a vracia sa, nevedno

odkiaľ a kam mieri. Je veľkým otáznikom budúcnosti. Je možno ťaživým vyznamenaním, zbiera sa búrkou zúfalstva. Bože, zmiluj sa, zľutuj sa, odpusť mi všetky previnenia.“ (ZMČ, 95)

„A uzlovými bodmi chvíľkového poznania sú [...] utrpenie a kríž.“ (ŽJ, 73)

„Veľkým vynálezom bude: naučiť nás pochopiť smrť a utrpenie. Naučiť nás novej radosti, napriek smrti a utrpeniu. Naučiť nás ju chápať ako radostnú nutnosť, ako tichú metamorfózu našich tkanív, ako tiché zastavenie nášho srdca na brehoch iných poznání, iných rozletov a skusov a vidov.“ (Zj, 145)

Trpieť s trpiacim Kristom

„Problém človeka je jeho pretvorenie na obraz Kristov a problémom sveta pretvorenie na jeho kráľovstvo. Je šťastím mať istotu, že to raz nemôže nebyť“ (EH, 46).

„Utrpenie Kristovo je len symbolom bolesti Božej nad svojím skazeným obrazom.“ (EH, 45)

„Boh sa nám tu v utrpení najviac priblížil, aby sa mu i človek mohol priblížiť. Kristus je Božia bolesť medzi nami. A najväčšie šťastie pre veriaceho môže byť utrpenie, ktorým sa môže spojiť s Nekonečným ako malá guľôčka ortuti s veľkým množstvom.“ (EH, 45)

„A skoro ani nevieme, aká je to zodpovednosť vziať na seba Kristov kríž. A vedieť ho prijať a chcieť ho prijať v každej podobe. Ako údel, ako obeť, ako slabosť a chorobu, ako opustenosť, ako vydedenosť. A vedome sa dištancovať od tých, čo ho neprijali, a od tých, čo sa od Krista dištancujú. A pritom ich chápať i takto ich milovať a za nich prosieť.“ (KD, 43)

„Vo svete ľudí je veľa krížov, chorôb a osobných tragédií, ale len Kristov kríž vniesol do sveta možnosť uzdravenia. Áno, na kríži sa stal jednorodený Syn Boží Pánom sveta a dejín. Boh sa nedištancoval, ale vstúpil Ježišom Kristom do sveta v maximálnej poníženosti a obetavosti, v úplnej opustenosti od ľudí aj od Boha v tejto božskej láske, zaťaženej všetkými hriechmi ľudstva; chápeme dokonalého Boha, do ktorého je premietnuté všetko utrpenie a smrť.“ (AVV – 1997, 3, 214)

„Ako môže človek spokojne spať pri realite toľkého – a na prvý pohľad nezmyselného utrpenia. No, v našom vnútri je živé presvedčenie o výkupnej hodnote každé-

ho utrpenia ako nasledovaní Krista. Ani všetky choroby sveta sa mu ani len nepriblížia. No, povďačné ľudstvo zabudlo na seba, na svoju zodpovednosť a vďaku. Tých pár svätých a mučeníkov to nevynahradí.“ (LS, 1)

„Istota je v tom, vložiť sa do Kristovho utrpenia a neistoty. Však Kristova slabosť nás naplňa istotou, je cesta do úplnej obety. Cítiť sa slabým s Kristom je naša posledná opora.“ (OH, 177)

„Celý svoj osud, celý zajtrajšok dávam do rúk Ježišových, veď nie nadarmo sa modlíme do rúk Božského Srdca: Keď Tebe žijem, Tebe umieram, Tvojím som v živote i v smrti.“ (OH, 177)

„Utrpenie je priamo nezdeliteľné. Vypĺňa totalitu osobnosti. Ale je prenosné i do oblasti menej telesnej. A tu ho možno podľa vnútornej uspôsoblosti, podľa vzťahu ku Kristovi a k Jeho utrpeniu, transponovať jednak do oblasti vnútorného šťastia, jednak premeniť na vnútornú obeť. A darca milosti ju z tejto oblasti môže transponovať do sféry duchovnej i telesnej na ktoromkoľvek mieste určenia. Tak trpíme v sebe, za seba i za svet. Šťastné utrpenie, ktoré vie byť k dispozícii a vie byť defilé milosti.“ (ZMČ, 68)

„S duševným priateľom sme vyriadli toto: Čo môže dať človek Bohu? Nič. Veď nevlastní nič zo seba a od seba. Všetko má od Boha. Jedine utrpenie je prírastkom jeho prirodzeného i nadprirodzeného inventára. Jediným darom pre Boha môže teda byť jediný náš opravdivý výdobytok a prínos: vlastné utrpenie.“ (TB, 37)

Použité skratky:

AVV – Apoštolské vyznanie viery. Viera a život; **ÚnÚ** – Úsmev nad úsmevom; **RzŽ** – Rekvieň za živých; **SMČ** - Sme mocnejší než čas; **ČpN** - Človek pre nikoho; **OH** - Odvrátený hlas; **NN** – Nádhera nečakaného; **EH** - Ecce homo; **KD** - Kolíska dôvery; **TB** - Tesná brána; **ZMČ** - Za mostom času; **ŽjJ** - Život je len jeden; **LS** - Listy sebe.

Pripravili: M. Koleják (hlavne) a J. Rybák